

6

تورک بوروی

جل : 1 Say : 6 26 kaimusani 1327

تورکک قاندهت چالشیر
اون بش کونده بر چیقار

چو جو قىلر قوشاراق آغاچلارك آراسنده غائب اولويور و بزه طاغ ميوه لرى ،
قوجه يمشى داللىرى ، صوك بهار چيچكلرى كتيبيورلردى .
بر آز صوكرا بوباك و آسوده حياته وداع ايدهك يوله چيقدى .

بوراده وجودلارك ساخته وضعيتلىرى ، ساخته كوزللكى ، ايسكلر ، الماسلر ،
سوسلر ، مودالار ، زوجلىرى بوغان قيصقانچاقلار ، حياتى زهرلهين ذوقلار ،
سفاھتلر ، احتراصلر ، اينتريقالر ، يالانچى نزاكتلر ، منفعت يېرتيچىلقلرى ، سياسى
ديدى قوديلر .. هيچ برشى يوقدى .

آه فقط بونلر بو عصر ك سلاھلر يله سلاھلانمازلر سه بركون بهشتى حضورلرى
يوزولماز ، معزز اوبالرى طاغيلماسمى ؟

ايزميت ، ۹ كانون اول ۳۲۷

عزت علوى

لسانلر علمى

بر نظرية لسانيه

(باشى ەنجى صاييده)

انسانلر ايستر عراقدن ، ايستر خانر وادي سندن ، ايستر ميسييسي دلتاسندن ،
ايستر برجنت عدندن تشعب ايتمش وياخودده (ليوريا) دنيلن قطعە مجهوله دن
ويايشقه بر بردن قبل الانسانى برشكل ابتدائيه كلوب تكامل ايدهرك ، صوكرده ده
يايىلمش اولسون ، بونى آراشديره جق دكان . بزه يالكنز اقاليم مختلفه به استيلا
ايتمش اولمەسى كفايت ايدر . چونكه اقليملارك ومحيط معيشتك تاثيرى محقق
بولمقلا مختلف عرقلارك موجوديتنى تعريفه بوتائيرانك بدرجه به قدر صلاحيتى
مسلما . خصوصاً مرور زمانله شمائل اوليه نك ارنأ انتقال ايدهرك ومحيط

ظروفه اويهرق نغدرشدت وخصوصيت پيدا ايتدكلى فرضياتله دكل تجربه لره مثبت بر حقيقتدر . بوكى تحولاتك بعضاً بالنسبه قيصه بر زمان ايچنده وقوع بولديغى تأييداً جغرافيوندن ومدينت مورخلرندن (Fr. von Heller) ديوركه: « آمريقاد هان كوزمن اوكننده يكي بر عرق تشكى ايتمكده دركه بونك شمائل مخصوصه سى اولدجه كسكين بر صورتده وضوح پيدا ايتمكده در ؛ حال بوكه بونلرك اورايه هجرتى نسبة ياقيندر . بوندن ماعدا ايكي ده برده وطن اصليدن كيدن يكي مهاجر لر ايله بر دوزى يه قان آشيلا نغده اولديغدن بو حال، حركت تحولي يه قاصمق وجرياتي اغيرلشدرمق كى بر تاثير محافظه كارى اجرا ايتمكده در . بونكله برابر شمالي آمريقاليلرك اوروياده بولنان كلت وجرمن قاردرلرندن كوزه چارپه جق صورتده شكلاً ووجهاً دكيشه رك يري آمريكا وحشيلرك سياسته بكنزه مكده اولدقارنده بتون مشاهدلر اتفاق ايتملردر... » آلمان فاضلى شو اداسنى ده بر جوق دليل لرله ده اثبات ايديورلر . بناء عليه انسانيته مختلف عرقلرى تعريف ايچون مختلف منبعلر آراغله كرچكدن احتياجز يوقدر .

تحف كورونمسون ، بر شى ده سويلك ايتدرك ؛ اسكى قوملرك آغزنده ماصال كى طولاشوب صوكره لى بروديكر صورتله استصحاب ايديله رك روايات مليه زمهره سنه كچمش غنغنه لره اوافق بر حقيقت چكردى واردر . بزه قاليرسه بونلر اكثراً كچمش زمانلرده قبل التاريخى دورلرك بر خاطره مبهمه سيدركه آغزندن آغزه كچه كچه شيشمش ، تابارمش رحقيقت اصله دن خيليدن خيلى اوزاقلاشمشدر ؛ فقط بونك ايچون شايان استحقار كورولمه ميدر . ماصاللرك ، روايات وخرافاتك اوچوجى ، بوزوجى اژدرلرى رسائر قورقونج شكللى عجا دورثاينيك سوريه ن (Sauriens) لرنده تحق ايتمه شميدر ؛ اودورده انسان موجود دكلدى بناء عليه بوشكللرك خاطره سنى نصل محافظه ايتديكى جاى سوالدر . مسئله يى حل ايدجك بز دلتز ؛ ذاتاً بوراده كى مقصده ن ايچونده حلتك بيوك براهميتى يوقدر ، بوندن مقصده نك اينانلار شيلرك ييله بوس بتون اصلمزدر ديه كوستيلوب آتيلمامه سنى خاطراتمقدر . حقيقت بويله اولنجه انسان ايچون قطعياً اودرجه اوزاق اولميسان بر كيفيتى ، غريب اوله يق بالجه اقوام

وادیانک مشترکاً قبول وادعا ایلدکیری ، انسانک بر اصلدن ظهوری مسئلهسی نهدن بوسبوتون اعتماد شایان کورلسون ؟ ترددکارانه بر وضعیه حق و یریه ییله جک بیولوژیق ویا مورفولوژیق برمانعده یوق . بوکونکی یاریشه مخصوص انکلیز آتی ، جراثمه الیوریشلی بلجیقا بیکری ، صوکره کوچیچک اسقوجیا مدلیسی ، بوندن ماعدا ، اشک ، تورن (zèbre) وامثالی بر اصله ارجاع ایدیه بیلسون ، (پایوهیوس) دنیلن بو مخلوق باصه ماق باصه ماق چیته چیته (بروتوهیوس ، میوهیوس) و بونک کی دها دیگر شکلردن کچهرک نهایت (طایر) ه بکزه یین بر بالی مرتبه سنه واصل اوله بیلسون ، خلاصه فن مستحاناتک کوسه تردیکی بیولوژیق تحولات قبول اولنسونده انسان ایچون غایت کوچک بر دأثرده وقوعی فرض ایتدیکمز اهمیت سز تبدلات حقننده نهدن شبهه کوسرلسون ؟ طبیعیدرکه بوسؤال معلومات حاضره اصحابنه ، و خلقت آدم حقننده کی خبر سهاوی نی قبول ایدن ذواته توجه ایده مز . هر نه قدر بونلر باشقه باشقه نقاط نظردن حرکت ایدیورلرسده انسانیتک نشأتی مسئله سنده بر اصلده اتفاق ایتمک کی موقه اولسون بر اتحاد کوستریورلر . بناء علیه سوا لمز آنجق بر علمه بل باغلامش اولان بر طاقم لسانیه ندر . بونلر تقسیمات لسانیه لرینک ناقابل ارجاع بر حالده بولمه سندن کندیلرنجه معقول و موافق بر نتیجه چیقاردق هر دیل ایچون برر مستقل نیر اصلی فرض ایدیورلر . بویله برطنی قبول ایتمک حقایق مثبتهدن بر نظریه چیقارمق اولیوب بلکه نظریه یه کوره حقایق اویدرمغه چالشمق دیمکدر ؛ ایشه بر اصول که بوکا بالطبع اتباعدن احتراز ایدرز .

یوقاریده دما ایتدیکمز کی عروق بشریه ایچون بر نیر و شکل اصلی قبولنر تقدیرنده بر لسان اصلینک موجود بولنش اولدیغی ده اعتراف ایتمک ضروری اولور ؛ چونکه بو انسان ابتدائی - انسان عد اولنه بیلیمک ایچون - همه حال متکام اولمش اولمیدر . خصوصاً که آنجق میمون اولان جییون ییله آغاجدن یره اینوب ایکی آفاق اوزره یوریدیکی اثنالرده صائته لک بتون ظامی اصدار ایدهرک نفی ایده بیلور .

فقط بولسان اصلی نصلدی ؟ ایشه بونی حل ایتمک موجب مرتی اولدیغی

قدردمه کوچدر . علم لسانه نظراً بزجه محققدرکه بو بر آن واحده مکمل بر میدانه چیمش . ملیوب یاواش یاواش تکمل ایشدر . ینه بوندن ماعدا شوده محققدرکه بونک شکل وحالی بوکون اک آشای صنف لسانی تشکیل ایدن یکجهجائی دیلار بکزه مش اولمیسدر ؛ فقط بو حالدن اول نصل اولمش اولدیغی شمدیلک تعین ایتمه قطعاً اقتدارمن یوقدر ؛ بوکا متعلق سویلیه جکمز شیار آنجی نظریات حکمندهدر ؛ هم ده بر طاقم نظریات که آز جوق بر برینه ضد بوانور ! ایستر کلهلر اولار بر آهنگ تقلیدیدن ؛ ایسترسه اصدارات ندائیه دن عبارت بولمش اولسون ویاخوند بونلرک ایکسندن ده تشکل ایدرک بعده کلهلر مقایسه ومیل تطبیق سائقه سیاه الفاظ موجوده نی تکمل ایتدیره درک کسب اتساع ایش اولسون ، مقصدمن ایچون بونک اهمیتی ایکنجی درجه دهدر . چونکه نیتنر الیه اولان سرمایه کلامیه مستنداً تحریاتده بولنق وبناء علیه شو سوائی ایراد ایتکدر : شو ایلک لسان اصلینک بناسنی تشکیل ایش اولان مواد ترکیه دن بعض قرینتی ودو کونتلیر یوقیدر که بونلر عصر لرله برابر انتقال وامتداد ایدرک بزم بوکون قونوشدیغمز لسانلره قدر ایرشمش اوله بیلسون ؟ ..

واقعا تاریخیجه معلومز اولان مهاجرت اقوام شو کهنه دنیانک ایلک کوردیکی مهاجرت دکدر . ادوار قبل التاریخیده شبهه سز نیجه نیجه دفعه لر مهاجرتلر اولمش ، جنسلر جنسلره کیرمش ، دیلار دیلارله قاتیشمش ، ایرمش وتکرار اختلاط ایش . وبویه جه قاربارمش بر دکزک طالع لری کبی بر بری قوغلارمش ، برینی قیرمش ، یکدیگریله قایناشمشدر . شوتحولاته رغماً ینه مشترک بعض جذرلرک هیچ اولمازسه صوتلرک باقی قالمش اولملری امکان دائره سندهدر . نته کیم حیوانات آراسنده کره مزدن چوققدن آباق چکمش اولان منقرض جنسلرک دور رابعک بدایتیه وبتون دور ثالثه ، دور ثانییه حتی دور اوله عائد یقیه لرینی ارضک طبقاتنده کوره درک اولملری بوکونکی ذوی الحیاته قیاساً صنفجه هانکیلرینه نسبت وقرباتلری اولدیغی تعین ایدیورز . بونلر وجود صاحبی ، مادی شیار اولدیغندن کشف و تعینلرنده نسبة قولایلق وادر ، اما لسان مسئله سنده بویه قولایلقلر بولامیز . مع مافیه تشبهنده علی العمیا اورایه

بورایه سالدرمیوب بیولوژی ومورفولوژییه نور بخش وضوح اولمش اولان آمبریولوژی فته موازناً مطالعاتمزی یوروئسهک بلکه بر ثمره اقطافنه موفق اولورز .

مرکبک دها بسیطدن ترکب ایتش اولمهسی قاعده کلهسنه اتباعاً لساندهده بسیط صوتلرک مرکبلردن اول وجود بولدیغی سويلیه بیلیرز . بوملاحظه ایله تحریاته باشلائیجه کورورزکه اک ابتدائی بر حس اولان اداریک نفس قابلیتیه بر قیافت صوریه ویرمش اولانصوت اک ابتدائی وبسیطاولان ou, a, i صائیلرندن (i) صوتیله برعلاقه صمیمیه کوسترییور . طبعیدرکه یالکز برصوتی ، یعنی لفظ اولمامش ، کله ویا جذر صورتیه کیرمش برشیئ بانیه لسانک تمل طاشی کبی تلقی ایدهمیز ؛ بناءً علیه بوکبی صوتلرک ماقبلنده ویا مابعدنده صامتلهره بکزر برطاقم خشیرتیلرک موجود اولمش اولمهسنی فرض ایتک مجبوریتندیز ؛ شوقدر وارکه بوحال ابتدائیده اهمیتی اوخشیرتیلره حمل واسناد ایدهمیز ؛ فقط بونلر صوکره دها زیاده تعین وتکمیل ایدهرک معین صامتلهر شکلنه کیرنجه وبوصورتله صریح محالز یعنی جذرلر ترکب ایدنجه آرتق بوصامتلهر رکن اصلی اولهرق صائیلر بونلرک اطرافنده دائماً متحول اشکالی احداثه یارایان ایکنجی درجهده براهمیتی حائر شیلر درکهسنه اینه جکلردر . شوطرزل تلقینک مقبولیتی ضمننده اثبات مدعایه حاجت یوقدر ، زیرا بوکون بتون دیلرده صائلهره نسبتله صامتلهرک اوزون زمان ثبات کوستردکلری مشهوددر .

یوقاریده (i) صوتی انسانک موجودیت ذاتیهسنی آکلامش یعنی کندیسینی عالم خارجیدن فرق ایدر اولمش اولدیغی افهام ایدر ، دیمشک . شمدی باقهلم بوفرضیهده نهدرجهیه قدر حقلییز؟ (i) صورتندن تورکجه ایمک مصدیری تشکل ایدر ؛ (i) ی اصدار ایتدکدن صوکره دوداقلرک قاپانمهسیله (ایم) حاصل اولورکه بوده ضمیر متکلمدر ، وشخصی متکلمه مخصوص ضمیر نسبیدر . ینه بو (i) آلمانجهده (بن) معناسنه اولان (ich) ده بولور ؛ ویزم ایمک مصدر مزه تقابل ایدر (بن ایم) معناسنه کلن (ich bin) ک نوندن اولکلن (i) سندهده بولور . انکلیزجهده بونک معادلی (be) درکه (bi) اوقنور . کذلک انکلیزجه

(y-آی) بن دیمکدر. واقعا بونک بوکون (آی) صورتنده تلفظی مثالزک فنا
 انتخاب اولندیغنه دلالت ایدرکی کورینورسده بونک اصلی ساقسونده (io) ایو
 تلفظ اولتورکه ینه طوغریدر. ایتالیانجه (is) فرانسزجه (je)، عربجه ده
 (انی)، هندوستانیجه (me)، لاتیجه ورومجه ده (ego). شو صولک شکل سانسکر تیجه
 (آغام) کبی صوکره بر (m. م) طاشیر اوللی ایمشدرکه حالا مصدرک
 مشتقات فعلیه سنده ضمیر متکلم اولمق اوزره ینه رجوع ایدر: (amabam
 س-ویوردم) کبی. بوراده (i) رینه (l) صوقشدرشمن ارباب مطالعه یی
 شاشیرتماز؛ چونکه (e) صوتی (a) ایله (i) آره سنده برصوت متوسطدر،
 بربرینه یاقین صوتلرک یکدیگرینه انقلابی ایسه معلومدر. (ملانزیا) لسانلرندن
 (آناطوم) دیلنده (ن) ک مقابلی (نن) در، (باسق) دیلنده ده (نی) در.
 عربجه نکه ده (انا)، (انی) و (ی) ضمیرلری بوندن بشقه برشی دکلدر.
 عثمانیجه ده (بن) دیرز؛ فقط دیکر تورک شیوه لرنده (بن) ضمیری
 (مین) درکه بونده ده (i) تظاهر ایدر. (i) نکه اوینادیغی رول تورکجه ده
 بونکه بیتیمور. فعللرک مختلف صیغه واشخاصنی کوسترین وحقیقی بر فعل
 اسنادی اولان ایمک مصدرینک مشتقات مختلفه سندن ماعدا (ایچ) ایله علاقه دار
 بولان اکثر کله لرک یا بالخاصه جذری تشکیل ایدیور ویاخود جذرینک برقسم
 مهمی اولمق اوزره بولنیور. مثلا:

این = حیوان یانغی، اینمک = نزول، دخول؛ این، اون = سس؛
 این (قایچاق تورکجه سنده) = مشیمه؛ اینان، اینام (قایچاق تورکجه سنده)
 = اعتماد (عربجه ایمان سوزینک i ایله باشلامه سی ده شایان دقت)؛ ایرمک
 = وصول؛ ایر = تغنی؛ ایلک، ایرین، ایرنمک، اینجی، ایز، اینجه،
 ایچکی؛ (ایصی، ایسی، اسروماک) = قیزمق؛ یورد، یووا، ییو، ییقامق،
 چیممک؛ ودها نیجه مثاللر بوطنمزه دلیل اوله بیلیر.

حبیب عاصم